

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
163-11

meddelad i Stockholm den 25 november 2011

KLAGANDE
AA

MOTPART
Polismyndigheten i Värmland
Box 157
651 05 Karlstad

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE
Kammarrätten i Göteborgs dom den 16 augusti 2010 i mål nr 1659-10,
se bilaga

SAKEN
Återkallelse av tillstånd att inneha vapen

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen avslår överklagandet.

YRKANDEN M.M.

AA fullföljer sin talan och anför bl.a. följande. Han har blivit av med sitt arbete och lever på skogsbruk och jaktgäster från Danmark och Tyskland. Han behöver sina vapen till eftersök av skadat vilt. Att få behålla sina vapen är av stor betydelse för honom och hans ekonomi. Jakten är bokstavligen talat hans liv. Han är fullt medveten om vad han har gjort och ångrar sitt handlande djupt och har

Dok.Id 111848

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Wallingatan 2

Telefon
08-561 676 00
E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-12:00
13:00-16:30

gjort allt han kan för att visa att han inte har några alkoholproblem eller andra problem. Även provtagningarna visar detta och han kommer fortsätta att ta prover. Att han är en pålitlig människa framgår av att han har fått tillbaka sitt körkort och av olika intyg som getts in i målet.

Polismyndigheten i Värmland bestrider bifall till överklagandet och anför bl.a. följande. Ekonomiska och sociala skäl saknar relevans för bedömning av ärendet. En prövning sker i varje enskilt fall där polismyndighetens ställningstagande grundas på en helhetsbedömning av samtliga omständigheter i ärendet. Polismyndighetens beslut att återkalla AAs vapen grundas inte enbart på tingsrättens domslut den 16 september 2009, utan på samtliga omständigheter som framkommit i ärendet. Det brott som AA gjort sig skyldig till är i sig skäl för omprövning av hans tillstånd att inneha vapen. Läger man därtill omständigheterna kring brottet samt påvisade brister i förvaring av ammunition, torde det stå klart att AA inte uppfyller de krav på laglydnad, pålitlighet och omdöme som vapenlagstiftningen ställer på en vapeninnehavare.

Rikspolisstyrelsen har på Högsta förvaltningsdomstolens begäran avgett yttrande i målet och anför bl.a. följande. Svensk vapenlagstiftning är mycket restriktiv i sin syn på medborgarnas rätt att inneha skjutvapen. Att inneha skjutvapen är ingen medborgerlig rättighet utan en förmån som en person kan erhålla om kraven i lagstiftningen i övrigt är uppfyllda. En av grundförutsättningarna för tillstånd är att man bedöms vara lämplig att inneha vapen. I denna bedömning ingår att kontrollera om personen kan anses pålitlig, omdömesgill och laglydig. En dom eller misstanke om rattfylleribrott har särskilt stor betydelse då brottet är av sådan art att missbruksproblem kan misstänkas och brottshandlingen kan medföra livsfara för andra. Den som väljer att i berusat tillstånd framföra ett motorfordon och utsätta andra människor för livsfara kan inte anses vara omdömesgill och laglydig. En dom eller misstanke om grovt rattfylleribrott är en stark indikation på alkoholmissbruk. Forskning har visat att det vid grovt rattfylleri i en övervägande del av fallen finns ett bakomliggande alkoholmissbruk. Ett alkoholmissbruk uppfattas i många fall som en sjukdom. För att komma tillrätta med alkoholproblem krävs ofta professionell behandling. I de fall det finns misstanke

Mål nr
163-11

om missbruks- eller beroendeproblem bör en person inte tillåtas att inneha skjutvapen innan dessa problem uteslutits. För att klargöra och säkerställa att missbruks- eller beroendeproblem inte finns eller kvarstår, bör en relativt lång tid ha förflutit från det att rattfylleriet inträffade fram till dess att ett nytt tillstånd medges. Ett grovt rattfylleribrott inträffar sällan av misstag eller okunskap utan är ett medvetet risktagande. Rikspolisstyrelsen delar därför polismyndighetens bedömning att förutsättningar för återkallelse förelåg.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Ett tillstånd att inneha skjutvapen ska enligt 6 kap. 1 § vapenlagen (1996:67) återkallas av polismyndigheten om tillståndshavaren visat sig vara olämplig att inneha skjutvapen.

Bestämmelsen fick sin nuvarande lydelse genom en ändring år 2000. Ändringen innebar bl.a. att ordet ”får” ersattes med ordet ”ska” och att återkallelse således gjordes obligatorisk om en återkallelsegrund föreligger. I den utredning som låg till grund för ändringen uttalades att lagstiftningen bör skärpas så till vida att det inte ska vara en möjlighet för en tillståndsenhet att återkalla ett vapentillstånd under de givna förutsättningarna, utan en skyldighet att göra detta. Att göra en ytterligare lämplighetsprövning vid sidan av prövningen av huruvida grunderna för återkallelse är uppfyllda är inte motiverat (SOU 1998:44 s. 221).

Även trafiknykterhetslagstiftningen har skärpts. År 1987 infördes möjligheten att förverka fordon som använts vid trafiknykterhetsbrott och 1990 sänktes gränsen för straffbar alkoholpåverkan i trafiken från 0,5 till 0,2 promille alkohol i blodet (0,10 milligram per liter utandningsluft). I den proposition som låg till grund för 1990 års ändringar uttalade regeringen att mot bakgrund av de kunskaper som vi numera har om alkoholens betydelse för körförmåga och trafiksäkerhet starka skäl talar för att den nuvarande gränsen ligger på en alltför hög nivå. Alkoholen som riskfaktor i trafiken intar i förhållande till många andra riskfaktorer en särställning på så sätt att den är klart förutsebar och möjlig att beakta för den som planerar att använda ett fordon (prop. 1989/90:2 s. 30 f.). Justitieutskottet betonade att

Mål nr
163-11

samtidigt som motorfordonstrafiken har genomgått en intensiv utveckling har betydelsen av att fordonsförare avhåller sig från alkohol framhållits allt starkare (bet. 1989/90:JuU2 s. 11). År 1994 sänktes gränsvärdet för grovt rattfylleri från 1,5 till 1,0 promille alkohol i blodet (0,50 milligram per liter utandningsluft). Samtidigt höjdes straffmaximum för grovt rattfylleri från ett till två års fängelse. I den proposition som låg till grund för ändringarna uttalade regeringen att i belysning av nyare vetenskapliga rön beträffande alkohol och trafik framstår gränsen på 1,5 promille såsom alltför hög för att tjäna som riktmärke när det i rättstillämpningen gäller att bedöma om ett rattfylleribrott är att anse som grovt. En sänkning till 1,0 promille ger också eftertryck åt samhällets krav på nykterhet i trafiken och markerar tydligare att samhället ser allvarligt på denna typ av brott (prop. 1993/94:44 s. 25 f.).

Mot bakgrund av dessa ändringar och de motiv som legat bakom dem bör man vid prövning av om ett tillstånd att inneha skjutvapen ska återkallas se med ökat allvar på det förhållandet att någon gjort sig skyldig till grovt rattfylleri (jfr RÅ83 2:99 D). Enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening bör utgångspunkten vara att har en tillståndshavare gjort sig skyldig till grovt rattfylleri får denne anses ha visat sig vara olämplig att inneha skjutvapen om det inte finns omständigheter som med styrka talar i en annan riktning.

AA har dömts för grovt rattfylleri för att han den 10 juli 2009 fört personbil vid Kocklanda inom Säffle kommun efter att ha förtärt alkoholhaltiga drycker i sådan mängd att alkoholkoncentrationen i hans utandningsluft under eller efter färden uppgått till 0,59 milligram per liter 1,18 promille alkohol i blodet. Av utredningen i brottmålet framgår också att han vid slutet av färden backade i full fart ner i diket och sprang från platsen. Vid gripandet blev han belagd med handfängsel eftersom han försökte slå sig lös. I bilen låg kvarglömd ammunition. Frågan är då om det föreligger omständigheter som med tillräcklig styrka talar för att AA trots detta kan undgå att få sina vapen tillstånd återkallade.

AA anför bl.a. följande. Han lever under ordnade förhållanden och har inte några alkoholproblem eller andra problem. Körkortet har han fått tillbaka och han

Mål nr
163-11

kommer att fortsätta att göra alkoholtester. Han är en pålitlig person vilket bl.a. framgår av ingivna intyg. Sin tidigare anställning har han förlorat och han livnär sig på skogsbruk och upplåtelse av jakt till utländska jaktgäster. Vid dessa jakter är han beroende av vapen för eftersökning av skadade djur.

Vad AA anför innebär enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening inte att han kan undgå att få sina vapentillstånd återkallade. Hans överklagande ska därför avslås.

Susanne Billum

Margit Knutsson

Henrik Jermsten

Olle Stenman

Erik Nymansson

Jennie Wenneberg

Föredragande justitiesekreterare

Avd. II

Föredraget 2011-11-02